

Név:

Optika és relativitáselmélet, 1. zárthelyi dolgozat

Válaszok:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

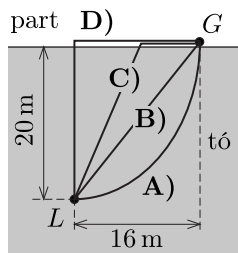
1. Egy vákuumban terjedő elektromágneses síkhullámban az elektromos térerősséget a szokásos jelölésekkel az $\mathbf{E}(x, t) = \mathbf{E}_0 \cos(kx + \omega t)$ kifejezés adja meg. Adjuk meg az $\mathbf{E}_0/|\mathbf{E}_0|$ vektort, ha az origóban a $t = 0$ időpillanatban a mágneses indukció a pozitív y irányba mutat!

- A) (1, 0, 0)   B) $(0, 1/\sqrt{2}, 1/\sqrt{2})$ C) (0, 0, 1)   D) (-1, 0, 0)   E) (0, 0, -1)

2. Egy 20 cm fókusztávolságú gyűjtőlencse optikai tengelyén egy pontszerű fényforrás helyezkedik el a lencsétől 30 cm távolságra. A lencse túloldalán, a lencsétől 20 cm-re lévő ernyőn egy 2 cm sugarú, kör alakú fényfoltot észlelünk. Mekkora a lencse átmérője?

- A) 2 cm   B) 3 cm   C) 4 cm   D) 6 cm   E) nincs elég adat

3. Egy nagy tó partjánál egy kiskutya és a gazdája játszanak. A kutya a gazdájától (G) indulva szeretne a lehető legrövidebb idő alatt az állóvízbe dobott L labdához eljutni. Milyen útvonalon haladjon a kutya, ha a parton 3 m/s, a vízben pedig 2 m/s sebességgel tud haladni?

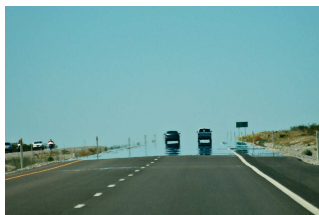

- A)   B)   C)   D)   E) egyik sem

4. A Hawaiiin található Keck obszervatórium egy teleszkópja a látható spektrumban működik, optikájának effektív sugara 5 m. Mekkora a teleszkóp szögfelbontása radiánban mérve? (A látható fény átlagos hullámhosszát vegyük 500 nm-nek!)

- A) $3,1 \cdot 10^{-8}$ B) $6,1 \cdot 10^{-8}$ C) $1,2 \cdot 10^{-7}$ D) $1,8 \cdot 10^{-7}$ E) $2,4 \cdot 10^{-7}$

5. Egy forró nyári napon a mellékelt fényképet készítettük az autópályán. A fényképezőgép lencséje az út felett 1,8 m magasságban volt, a leginkább víztócsára emlékeztető délibáb kezdete (legközelebbi pontja) pedig 100 m-re látszik. Mekkora a levegő törésmutatójának különbsége a talaj szintje és a kamera szintje között?

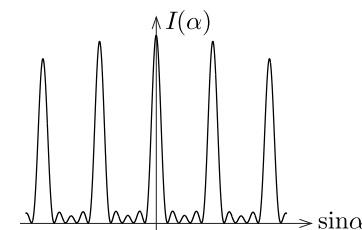

- A) $1,6 \cdot 10^{-4}$ B) $3,2 \cdot 10^{-4}$ C) $1,8 \cdot 10^{-3}$ D) $9,0 \cdot 10^{-3}$ E) $1,8 \cdot 10^{-2}$

6. Egy Young-féle kettősrés rései nem egyformák: az egyik rés szélessége éppen kétszerese a másiknak (de mindkét szélesség sokkal kisebb a rések távolságánál). A kettősrésre merőlegesen lézertűnyt juttatva mekkora az ernyőn kialakuló képen a legfényesebb és legsötétebb pontok intenzitásainak aránya?

- A) 2   B) 3   C) 4   D) 9   E) ∞

7. Az ábrán N darab azonos szélességű, egyenlő közönként elhelyezkedő rés diffrakciós képének intenzitáseloszlása látható. Mekkora N értéke?

- A) 2   B) 3   C) 4
D) 5   E) 7

8. Egy vízszintes, terheletlen rugalmas rúdon terjedő deformációk dinamikáját az Euler-Bernoulli-féle elmélet szerint az

$$EI \frac{\partial^4}{\partial x^4} u(x, t) + m \frac{\partial^2}{\partial t^2} u(x, t) = 0$$

egyenlet írja le, ahol E a Young-modulusz, I a keresztmetszet másodrendű nyomatéka, m pedig a rúd hosszegységre jutó tömege. Mekkora a rúdon terjedő, adott hullámhosszú harmonikus hullámok csoportsebességének és fázissebességének aránya?

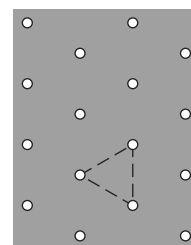
- A) 1   B) 3/2   C) 2   D) 3   E) 4

9. Átlátszatlan lapon lévő apertúrára (a lapra merőlegesen) monokromatikus fénynyalábot ejtünk. A távoli ernyőn kialakuló diffrakciós képet mutatja az ábra. (Világosabb részek nagyobb intenzitást jelölnek.) Milyen alakú az apertúra?

- A)   B)   C)   D)   E)

10. Egy átlátszatlan lapon egyforma, kicsiny lyukak vannak a bal oldali ábrán látható háromszögrács elrendezésben. Ezt az optikai rácsot merőlegesen megvilágítjuk lézertel. Melyik ábra mutatja a rács távoli ernyőn látható elhajlási képét? (Nagyobb pöttyök nagyobb intenzitásokat jelölnek.)

optikai rács

- A)   B)   C)   D)   E) egyik sem

Szabályok:

A ZH-n zsebszámológépen, író- és rajzeszközökön kívül **semmilyen** segédeszköz nem használható!

Válaszok:

CDBBA DDCEA

Pontozás:

helyes válasz: +2 pont

helytelen válasz: -1 pont

üresen hagyott kérdés: 0 pont

Értékelés:

0 – 7 pont: elégtelen (1)

8 – 10 pont: elégséges (2)

11 – 13 pont: közepes (3)

14 – 16 pont: jó (4)

17 – 20 pont: jeles (5)